

ساختار ظرفیت پس انداز روستایی در ایران

مطالعه موردی استان فارس

● دکتر بهاءالدین نجفی

● مهندس محمد قربانی

تشکیل سرمایه و یا به طور غیرمستقیم منجر به دگرگونیهای فنی می‌گردد. تردیدی نیست که پس انداز، می‌تواند با پیشرفت آموزش و گرایش‌های اقتصادی به بهبود توسعه اقتصادی منجر گردد. همچنین، هیچ کشوری بدون نرخهای پس اندازی بالا، توسعه پایدار ندارد. علاوه بر آن، در کشورهای توسعه نیافته، مشکل کمبود پس انداز موضوعی است که بیشتر صاحب‌نظران آن را یکی از عوامل محدود کننده رشد اقتصادی می‌دانند.

بنابر آنچه گذشت، می‌توان گفت که اگر بتوان پس اندازهای روستاییان را سازماندهی نمود، سرمایه‌های ناشی از پس اندازهای خانوارهای روستایی به بخش کشاورزی تزریق می‌گردد و یا بطور غیرمستقیم به سایر بخشها انتقال می‌یابد، تا صرف توسعه گردد. پس وجود پس انداز در جامعه روستایی از جمله عواملی است که از طریق سرمایه گذاری در ایجاد فن‌آوریهای نوین، افزایش بهره‌وری و اشتغال، می‌تواند به توسعه بخش کشاورزی و سایر بخشهای اقتصاد منجر گردد. (۸)

شغلی، ظرفیت پس انداز افزایش نخواهد یافت.

۴) ظرفیت پس انداز با اندازه مزرعه رابطه مستقیم دارد و کشاورزان تمایل بیشتری به پس انداز در بانکهای تجاری دارند.

در پایان با توجه به یافته‌ها، راهکارهایی جهت بهبود عملکرد بازار مالی روستایی ارائه شده است.

■ مقدمه و طرح مسأله

رشد اقتصادی در هر کشوری، تابع میزان سرمایه‌گذاری در آن کشور است. منابع لازم برای سرمایه‌گذاری در بخشهای مختلف اقتصادی بیشتر از محل پس اندازهای مردم بدست می‌آید که در بانکها سپرده‌گذاری می‌شود. بدین لحاظ، هر چه کارایی تجهیز و گردآوری سپرده‌ها از طریق بانکها افزایش یابد، منابع بیشتری جهت سرمایه‌گذاری فراهم می‌شود.

از نظر اقتصاددانان، پس انداز یکی از عوامل اساسی در فرایند توسعه اقتصادی است که به طور مستقیم، منابع آن منجر به

■ چکیده

پس انداز از عوامل اساسی در فرایند توسعه اقتصادی به حساب می‌آید. اگر بتوان پس اندازهای روستاییان را سازماندهی کرد، منجر به توسعه بخش کشاورزی و دیگر بخشهای اقتصادی می‌شود. بنابراین، توسل به پس اندازهای روستایی حائز کمال اهمیت است. در ایران (با توجه به مجموعه سیاستهای اتخاذ شده در بخش کشاورزی) به نظر می‌رسد که ظرفیت پس انداز قابل توجهی در روستاها پدید آمده باشد که بخشی از آن توسط نهادهای مالی جذب شده است. بنابراین، با هدف تبیین ساختار ظرفیت بالفعل پس انداز روستایی، این بررسی بر روی ۲۰۲ سپرده گذار روستایی استان فارس در سال ۱۳۷۵ صورت پذیرفت. نتایج بررسی نشانگر آن است که:

- ۱) ظرفیت بالفعل پس انداز روستاییان ۲۸/۴ درصد می‌باشد.
- ۲) با افزایش درآمد، ظرفیت پس انداز در بانکها افزایش نمی‌یابد.
- ۳) در هر گروه درآمدی با افزایش تنوع

بنابراین، توسل به پس‌اندازهای روستایی که طبقه عظیم مولد کشور می‌باشند، حائز کمال اهمیت است.

در ایران، اکنون در بخش کشاورزی با توجه به مجموعه سیاست‌گذارها و نیز وجود زمینه‌ها و منابع درآمدی مختلف، افزایش قابل توجهی در درآمد کشاورزان حاصل شده است که مازادی را به وجود آورده که بخشی از آن به شکل سپرده‌گذاری از سوی روستاییان توسط نهادهای مالی جذب شده باشد. به عبارت دیگر، بر خلاف دیدگاههای رادیکال که معتقد به عدم وجود ظرفیت پس‌انداز در مناطق روستایی بوده و برنامه‌ریزی در جهت جذب آن را فاقد استدلال لازم و غیرمنطقی می‌دانند، به نظر می‌رسد که ظرفیت پس‌انداز قابل توجهی در روستاها پدید آمده است.

از آنجایی که به دلیل عدم تفکیک حسابهای سپرده روستایی و شهری، تاکنون بررسی و مطالعه‌ای در زمینه تعیین ظرفیت بالفعل پس‌اندازی روستاییان (جذب شده توسط نهادهای مالی) صورت نگرفته و نیز، ساختار این ظرفیت در ارتباط با منابع درآمدی مختلف مشخص نگردیده است. بنابراین، مطالعه در باب تعیین ظرفیت پس‌انداز و شناخت ساختار آن ضرورت می‌یابد که در این مقاله بدان پرداخته می‌شود.

■ اهداف

در این مطالعه و بررسی تلاش گردید تا اهداف زیر مورد بررسی قرار گیرد:

- ۱) تعیین ظرفیت بالفعل پس‌انداز روستاییان استان فارس
- ۲) بررسی تأثیر منابع درآمدی روستاییان بر ظرفیت پس‌انداز
- ۳) بررسی ظرفیت پس‌انداز روستاییان در گروههای شغلی و درآمدی
- ۴) رابطه ظرفیت پس‌انداز روستاییان با اندازه مزرعه
- ۵) بررسی تمایل به پس‌انداز روستاییان در بانکهای مختلف
- ۶) بررسی دیدگاه سپرده‌گذاران در ارتباط با دلایل پس‌انداز در بانکهای تجاری

■ فرضیات

در مطالعه حاضر، تلاش می‌گردد تا صحت یا سقم فرضیات زیر مورد آزمون قرار گیرد:

- ۱) ظرفیت بالفعل پس‌انداز روستاییان استان

فارس بالاست.

- ۲) تنوع در منابع درآمدی روستاییان، تأثیر مثبتی بر روی ظرفیت پس‌انداز دارد.
- ۳) با افزایش درآمد روستاییان، ظرفیت پس‌اندازی افزایش می‌یابد.
- ۴) ظرفیت پس‌انداز روستاییان با اندازه مزرعه رابطه مستقیم دارد.
- ۵) تمایل به پس‌انداز روستاییان در بانکهای تجاری بیش از بانک کشاورزی است.

■ روش شناسی پژوهش

نظر به اینکه مطالعه حاضر، فقط به پس‌انداز روستاییان پرداخته و به آن محدود شده است و بانک کشاورزی نیز به عنوان یکی از بانکهای تخصصی در این زمینه فعالیت دارد، نمونه مورد بررسی و مطالعه به صورت زیر انتخاب گردیده است: ابتدا با استفاده از آمارهای مربوط به میزان سپرده‌ها و تعداد سپرده‌گذاران در بانک کشاورزی استان فارس، شعبه‌های مختلف بانک کشاورزی از لحاظ سرانه جذب سپرده‌ها، از یک تا ۴۰ رتبه بندی گردید. پس از رتبه بندی دو شعبه انتخاب گردید که دارای فعالیت جذب سپرده ضعیف و قوی بوده اند که این شعب به ترتیب: ۱) شعبه فیروزآباد با ۹۷ روستا (بخش مرکزی)، ۲) شعبه بیضاء با ۷۹ روستا می‌باشد. در این مطالعه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی، تعداد ۲۰۲ سپرده‌گذار روستایی در ۶۳ روستا مورد پیمایش قرار گرفته و اطلاعات مورد نیاز با استفاده از پرسشنامه جمع‌آوری گردید.

اطلاعات مورد استفاده در این مطالعه، مربوط به سال زراعی ۷۳-۱۳۷۴ است که به صورت داده‌های مقطعی می‌باشد. جدول (۱) توزیع نمونه را در مناطق مورد مطالعه نشان می‌دهد. همانطوری که ملاحظه می‌گردد، ۵۶/۹۳ درصد نمونه‌ها در بیضاء و ۴۳/۰۷ درصد نمونه‌ها در فیروزآباد می‌باشد. در این مطالعه و بررسی، پس‌انداز عبارت است از وجوهی که روستاییان در بانکها و نهادهای مالی به شکل سپرده ذخیره نموده‌اند. در واقع، محور بحث پس‌انداز بالفعل می‌باشد. ظرفیت پس‌انداز نیز بخشی از درآمد روستاییان می‌باشد که پس‌انداز می‌گردد.

به منظور بررسی رابطه بین ظرفیت پس‌انداز روستاییان و اندازه مزرعه (سطح زیرکشت) از رگرسیون^(۱) خطی به فرم زیر

بهره گرفته شده است:

$$APS = C + BX + U$$

که در آن:

- APS = ظرفیت پس‌انداز روستاییان به درصد
 X = اندازه مزرعه (سطح زیرکشت) به هکتار
 C = عرض از مبدأ
 B = پارامتر رگرسیون که باید برآورد گردد
 U = جمله اختلال تصادفی می‌باشد.

■ ظرفیت پس‌انداز روستایی، پیشینه نگاهشده‌ها

در باره ظرفیت پس‌انداز روستایی، عقیده‌های مختلفی وجود دارد. گروهی از اقتصاددانان، بر این عقیده اتفاق نظر دارند که ظرفیت پس‌اندازی در نواحی روستایی وجود دارد ولیکن، میزان این ظرفیت پایین است و هزینه‌های مربوط به بسیج پس‌اندازها، هزینه‌های اداری و ... نسبت به منافع حاصل از این پس‌اندازهای بالقوه، بالا می‌باشد. عده دیگری از اقتصاددانان، بر این عقیده‌اند که در نواحی روستایی، ظرفیت پس‌اندازی به دلیل پایین بودن درآمدهای روستاییان، فرصتهای شغلی مناسب و نیز، عدم وجود نهادهای مالی وجود ندارد. به عبارت دیگر، چنین مقوله‌ای در روستا قابل بحث نمی‌باشد. در این بخش به تجربیات چند کشور در این زمینه اشاره می‌شود:

الف) تجربه تایوان

آنگ، آدامز و سنگ (۱۵) نشان دادند که طی دوره ۷۰-۱۹۵۳، نرخهای واقعی بهره پرداخت شده به سپرده‌های مدت‌دار تنها در دو سال ۱۹۵۳ و ۱۹۶۰ منفی بوده است. آنها ظرفیت پس‌انداز خانوارهای روستایی را طی دوره ۷۴-۱۹۶۰، بین ۱۹-۳۱ درصد تعیین کردند. همچنین، تجربه تایوان نشان داد که ظرفیت پس‌انداز در گروههای با اندازه مزرعه کوچکتر، بیشتر است و خانوارها، زمانی که امکانات و وسایل سرمایه‌گذاری سودآورتر داشته باشند، بیشتر پس‌انداز می‌نمایند.

ب) تجربه ژاپن

مطالعه تودا (۱۴) بر روی خانوارهای روستایی ژاپن نشان داد که، ظرفیت پس‌انداز برای متوسط خانوارها از سال ۱۹۵۰ تا ۱۹۷۳، از ۱۰ درصد تا ۲۲ درصد دگرگونی داشته است. بعد از سال ۱۹۶۰، پس‌انداز خانوارهای با مزارع خیلی کوچک در برخی از

قسمتها به دلیل افزایش سریع درآمدهای خانوار حاصل از منابع خارج مزرعه افزایش یافت.

ج) تجربه کره

آن، آدامز و رائو (۳) نشان دادند که ظرفیت پس انداز برای خانوارهای روستایی کره، از ۱۵ درصد در سال ۱۹۶۲ تا ۳۳ درصد در سال ۱۹۷۴ نوسان داشته است. همچنین، این ظرفیت در مزارع کوچکتر بالاتر بوده است.

د) تجربه مالزی

بررسی مقطعی^(۲) لی (۱۱) در باره عملکردهای پس اندازی خانوارهای غرب مالزی در نیمه دهه ۱۹۶۰ نشان داد که ظرفیت پس اندازی مطلوبی بین خانوارهای روستایی وجود دارد. همچنین، این ظرفیت در میان کشاورزان و ماهیگیران به موازات افزایش درآمد افزایش یافته است. ظرفیت پس انداز در گروه شغلی کارگران، ۴۳ درصد و در گروه کشاورزان و ماهیگیران ۴۶ درصد تعیین گردیده است.

ه) تجربه هند

بررسیهای مربوط به کالون و سنگ بال (۹) و دزاین (۵) نشان داد که ظرفیت پس انداز خانوارهای روستایی هند بین ۱۲ تا ۳۷ درصد بوده است.

نتایج و بحث

در این بخش، ابتدا ظرفیت پس انداز روستایی مورد بحث قرار گرفته و سپس ساختار ظرفیت پس انداز تحلیل شده است.

الف) ظرفیت پس انداز روستایی

همانگونه که گفته شد، اعتقاد دوگانه‌ای در ارتباط با ظرفیت پس انداز روستایی وجود دارد. به طوری که، گروهی معتقدند که در روستاها ظرفیت پس اندازی وجود ندارد و گروه دیگر اعتقاد دارند که ظرفیت پس انداز در روستاها وجود دارد، اما میزان آن اندک است و تجهیز و جمع‌آوری آن هزینه بر می‌باشد.

بررسی بر روی روستاییان مناطق مورد مطالعه فارس نشانگر آن است که ظرفیت پس اندازی روستاییان بیضاء و فیروزآباد به ترتیب ۳۵۱/۰ و ۱۹۴/۰ می‌باشد. به عبارت دیگر، روستاییان در این مناطق، به ترتیب

۳۵/۱ و ۱۹/۴ درصد از کل درآمد خود را در بانکها و نهادهای مالی (کشاورزی و تجاری) پس انداز کرده‌اند. ظرفیت پس انداز روستاییان فارس در این مطالعه، ۲۸۴/۰ تعیین گردیده است. به عبارت دیگر، در روستاهای فارس، مردم ۲۸/۴ درصد از کل درآمد خود را به شکل سپرده در بانکها و نهادهای مالی پس انداز نموده‌اند. بنابراین، ملاحظه می‌گردد که بر خلاف دیدگاههای رادیکال که معتقد به عدم وجود ظرفیت پس انداز در روستاها می‌باشند، روستاهای فارس ظرفیت پس اندازی قابل توجهی دارند که لزوم برنامه‌ریزی‌های آینده نهادهای مالی را در جهت حفظ ظرفیت موجود و ایجاد ظرفیتهای جدید برای جذب پس اندازهای موقت و کوچک روستاییان طلب می‌نماید.

نتایج و بحث

در این بخش، ابتدا ظرفیت پس انداز روستایی مورد بحث قرار گرفته و سپس ساختار ظرفیت پس انداز تحلیل شده است.

الف) ظرفیت پس انداز روستایی

همانگونه که گفته شد، اعتقاد دوگانه‌ای در ارتباط با ظرفیت پس انداز روستایی وجود دارد. بطوریکه، گروهی معتقدند که در روستاها ظرفیت پس اندازی وجود ندارد و گروه دیگر اعتقاد دارند که ظرفیت پس انداز در روستاها وجود دارد، اما میزان آن اندک است و تجهیز و جمع‌آوری آن هزینه بر می‌باشد.

بررسی بر روی روستاییان مناطق مورد مطالعه و فارس نشانگر آن است که ظرفیت پس اندازی روستاییان بیضاء و فیروزآباد، به ترتیب ۳۵۱/۰ و ۱۹۴/۰ می‌باشد. به عبارت دیگر، روستاییان در این مناطق، به ترتیب ۳۵/۱ و ۱۹/۴ درصد از کل درآمد خود را در بانکها و نهادهای مالی (کشاورزی و تجاری) پس انداز کرده‌اند. ظرفیت پس انداز روستاییان فارس در این مطالعه، ۲۸۴/۰ تعیین گردیده است. به عبارت دیگر، در روستاهای فارس مردم ۲۸/۴ درصد از کل درآمد خود را به شکل سپرده در بانکها و نهادهای مالی پس انداز نموده‌اند. بنابراین، ملاحظه می‌گردد که بر خلاف دیدگاههای رادیکال که معتقد به عدم وجود ظرفیت پس انداز در روستاها می‌باشند، روستاهای فارس ظرفیت پس اندازی قابل توجهی دارند که لزوم برنامه‌ریزی‌های آینده نهادهای مالی را در جهت حفظ ظرفیت موجود و ایجاد ظرفیتهای

جدید برای جذب پس اندازهای موقت و کوچک روستاییان طلب می‌نماید.

ب) تمایل نهایی به پس انداز روستاییان در بانکهای مختلف

میل نهایی به پس انداز روستاییان در بانکهای مختلف در جدول (۲) خلاصه گردیده است. براساس این جدول، مشاهده می‌گردد که در بیضاء تمایل نهایی به پس انداز روستاییان در بانکهای ملت و کشاورزی و بسویژه در بانک صادرات کمتر است. در فیروزآباد میل نهایی به پس انداز روستاییان در بانک سپه بیشترین و در بانکهای صادرات و کشاورزی کمترین است.

اطلاعات جدول (۲) نشان می‌دهد که در کل نمونه مورد بررسی، میل نهایی روستاییان به پس انداز، به ترتیب در بانک ملت بیشترین و در بانک کشاورزی کمترین است. بنابراین، ملاحظه می‌گردد که تمایل روستاییان به پس انداز در بانکهای کشاورزی در ردیف چهارم قرار دارد و در شرایط موجود، بانکهای تجاری توانسته‌اند سپرده‌گذاران را بیشتر متوجه نهاد خویش نمایند.

اگر چه وضعیت بانک کشاورزی در شرایط موجود نسبت به برخی از بانکها بهتر است، اما هنوز مطلوب نمی‌باشد و نتوانسته است روستاییان دارای پس انداز را جذب نماید.

ج) تأثیر منابع درآمدی روستاییان بر تمایل نهایی و متوسط به پس انداز (ظرفیت)

در این قسمت به بررسی تأثیر منابع درآمدی روستاییان بر روی تمایل نهایی و متوسط به پس انداز پرداخته شده است که نتایج مربوط به آن در جدول (۳) خلاصه گردیده است. اطلاعات مندرج در این جدول نشان می‌دهد که در بیضاء ظرفیت پس انداز برای خانوارهایی که منابع درآمدی آنها کشاورزی - مزدبگیری خصوصی و کشاورزی - دامداری است، نسبت به سایر گروههای شغلی بالاتر می‌باشد. اما تمایل نهایی به پس انداز در خانوارهایی بیشتر است که تنها به کشاورزی - دامداری اشتغال دارند. در فیروزآباد، ظرفیت پس انداز در خانوارهایی که تنها به مزدبگیری خصوصی می‌پردازند،

جدول (۱): توزیع بهره برداران مورد مطالعه در مناطق مختلف

مناطق	تعداد نمونه	درصد	تعداد روستاهای تحت پیمایش
بیضاء	۱۱۵	۵۶/۹۳	۳۶
فیروزآباد	۸۷	۴۳/۰۷	۲۷
جمع	۲۰۲	۱۰۰	۶۳

مآخذ: داده های بررسی

جدول شماره (۲): تمایل نهایی به پس انداز روستاییان در بانکهای مختلف

نوع بانک	بیضاء MPS**	فیروزآباد MPS	کل MPS
کشاورزی	۰/۲۷۸	۰/۰۰۵۷	۰/۰۶۵
ملی	-	-۰/۰۵۱*	-۰/۰۲۶*
ملت	۰/۳۸۹	-	۰/۲۱۶
صادرات	۰/۱۰۶	۰/۰۸۱	۰/۰۹
سپه	-	۰/۱۶۶	۰/۱۶۶

* از لحاظ آماری معنی دار نیست.

** $MPS = \alpha \cdot APS$ که در آن α کشش درآمدی و APS ظرفیت پس انداز است.

مآخذ: داده های بررسی

رشد اقتصادی در هر کشوری تابع میزان سرمایه گذاری در آن کشور است. پس انداز از عوامل اساسی در فرایند توسعه اقتصادی به حساب می آید. اگر بتوان پس اندازهای روستاییان را سازمان دهی کرد، منجر به توسعه بخش کشاورزی و دیگر بخش های اقتصادی می شود.

شغلی و درآمدی

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول (۴) ملاحظه می گردد که در بیضاء، ظرفیت پس انداز در طبقه درآمدی اول در گروه شغلی دامداری، ۰/۷۵ و در طبقه درآمدی دوم در گروه شغلی کشاورزی - مزد بگیری خصوصی، ۰/۴۹۲ و در طبقه درآمدی سوم در گروه شغلی کشاورزی، ۰/۴۹ نسبت به سایر گروه های شغلی بالاتر است. به عبارت دیگر، در طبقات درآمدی اول، دوم و سوم به ترتیب: روستاییان ۷۵ درصد، ۴۹ درصد از کل درآمد خویش را پس انداز می نمایند. همچنین، ظرفیت پس اندازی در طبقات درآمدی اول، دوم و سوم به ترتیب در گروه های شغلی مزدبگیری خصوصی، مزدبگیری خصوصی و کشاورزی، صنایع دستی و دامداری نسبت به سایر گروه های شغلی کمتر است. میانگین کل ظرفیت پس اندازی نشان می دهد که میزان آن در گروه درآمدی اول کمترین و در گروه درآمدی دوم بیشترین است.

بنابراین، با توجه به اطلاعات ظرفیت

تمایل نهایی به پس انداز در یک گروه شغلی و در یک منطقه به این مفهوم نیست که در مناطق مختلف دیگر نیز نتایج مشابه است. (۴) تنوع در منابع درآمدی روستاییان نباید به مفهوم بالا بودن ظرفیت پس انداز و تمایل نهایی به پس انداز روستاییان تلقی گردد. هر چند در برخی گروه های شغلی بالاتر است، اما از تنوع کمتری برخوردار می باشند. (۵) ظرفیت پس اندازی معنی داری بین خانوارهای روستایی در گروه های شغلی مختلف وجود دارد. همچنین لازم به یادآوری است که ظرفیت پس اندازی روستاییان فارس ۰/۲۸۴ و تمایل نهایی به پس انداز ۰/۱۵۶ می باشد. به عبارت دیگر، روستاییان ۲۸/۴ درصد از کل درآمد خود را پس انداز می نمایند و نیز با افزایش درآمد روستاییان، به اندازه یک واحد میزان پس انداز آنها ۰/۱۵۶ افزایش می یابد. بنابراین، می توان گفت که میل نهایی به مصرف روستاییان ۰/۸۴۴ است که رقم بالایی می باشد. (د) ظرفیت پس انداز روستاییان در گروه های

نسبت به سایر گروه های شغلی بالاتر است. اما میل نهایی به پس انداز برای خانوارهایی که منابع درآمدی آنها کشاورزی صرف است، نسبت به سایر گروه های شغلی بالاتر است (تمایل برای سایر گروه ها قابل محاسبه نیست).

اطلاعات مربوط به کل روستاییان نشان می دهد که، ظرفیت پس انداز در خانوارهایی که منبع درآمدی آنها کشاورزی محض است، نسبت به سایر گروه های شغلی بالاتر می باشد. اما تمایل نهایی به پس انداز در گروه کشاورزی - دامداری نسبت به سایر گروه ها بیشتر است. بر اساس نتایج بالا، می توان گفت که: (۱) ظرفیت پس انداز روستاییان در مناطق مختلف یکسان نیست. (۲) تمایل نهایی به پس انداز روستاییان در مناطق مختلف یکسان نیست. (۳) ظرفیت پس انداز روستاییان و نیز تمایل نهایی به پس انداز روستاییان در گروه های شغلی مختلف متفاوت بوده و از یک منطقه به منطقه دیگر دگرگون می شود. به عبارت دیگر، بالا بودن ظرفیت پس انداز و

پس اندازی بیضاء، می توان گفت که (۱) ظرفیت پس انداز با افزایش درآمد میان دامداران، کشاورزان، مزدبگیران خصوصی و کشاورزان افزایش می یابد. (۲) با افزایش درآمد، ظرفیت پس انداز افزایش نمی یابد.

به طوریکه ملاحظه می گردد، ظرفیت پس انداز در گروه سوم درآمدی نسبت به گروه دوم درآمدی که بیشترین است کاهش یافته است و تا حدی می توان گفت که در گروه های درآمدی بالاتر بخش بیشتری از درآمد، سرمایه گذاری و مصرف می گردد.

در فیروزآباد ملاحظه می گردد که در طبقات درآمدی اول، دوم و سوم به ترتیب ظرفیت پس انداز در گروه های شغلی کشاورزی - دامداری، مزدبگیری خصوصی و کشاورزی - دامداری و صنایع دستی - مزدبگیری خصوصی، نسبت به سایر گروه های شغلی بالاتر است. در ارتباط با میانگین کل ظرفیت پس انداز، نتایج مشابه بیضاء می باشد. به عبارت دیگر با افزایش درآمد، ظرفیت پس انداز افزایش نمی یابد.

اطلاعات مربوط به کل روستاییان تحت مطالعه نشان می دهد که در طبقات درآمدی سه گانه، ظرفیت پس انداز به ترتیب در گروه های شغلی دامداری، کشاورزی و کشاورزی دامداری - صنایع دستی - مزدبگیری خصوصی، نسبت به سایر گروه های شغلی بالاتر است. همچنین، در گروه های سه گانه، ظرفیت به ترتیب در گروه های شغلی مزدبگیری خصوصی، کشاورزی - دامداری - صنایع دستی، مزدبگیری خصوصی و کشاورزی - دامداری و مزدبگیری خصوصی نسبت به سایر گروه های شغلی کمتر است.

بنابراین، می توان گفت که (۱) با افزایش درآمد، ظرفیت پس انداز در بانک افزایش نمی یابد. (۲) در هر گروه درآمدی با افزایش تنوع شغلی، ظرفیت پس انداز افزایش نمی یابد. (۳) ظرفیت پس انداز روستاییان در هر گروه درآمدی قابل توجه است.

۵) رابطه ظرفیت پس انداز روستاییان با اندازه مزرعه

اطلاعات مربوط به رابطه ظرفیت پس انداز روستاییان با اندازه مزرعه در جدول (۵) ارائه گردیده است. بر اساس اطلاعات مندرج در این جدول در بیضاء، ظرفیت پس انداز روستاییان با افزایش اندازه مزرعه،

افزایش را نشان می دهد. در فیروزآباد نیز همین روند ملاحظه می گردد. در ارتباط با ظرفیت پس انداز روستاییان در بانکهای کشاورزی و تجاری در مناطق بیضاء و فیروزآباد در گروه اول با افزایش اندازه مزرعه، این ظرفیت افزایش و پس از آن کاهش یافته است. اما اطلاعات مربوط به کل روستاییان نشانگر آن است که ظرفیت پس انداز با اندازه مزرعه رابطه مستقیم دارد. به طوری که در گروه اول (زیر ۶ هکتار) ظرفیت پس انداز کمترین و در گروه سوم (بالای ۱۲ هکتار) بیشترین است. به عبارت دیگر، می توان گفت که روستاییان با سطح زیر کشت بالاتر نسبت به کشاورزان کوچکتر، ظرفیت پس انداز بالاتری دارند. به طوریکه اطلاعات مربوط به کل روستاییان در سه گروه نشان می دهد، روستاییان به ترتیب در گروه اول ۲۳/۲ درصد، در گروه دوم ۲۸/۴ درصد و در گروه سوم ۴۷/۸ درصد از درآمد خود را پس انداز می نمایند.

۶) رابطه بین تمایل متوسط به پس انداز (ظرفیت پس انداز) و سطح زیر کشت

در بخش قبل، به بررسی رابطه بین APS و سطح زیر کشت در طبقات مختلف سطح زیر کشت پرداخته شد. در این قسمت، به منظور بررسی رابطه بین APS و سطح زیر کشت در مناطق مورد بررسی، رگرسیونهای خطی بین این دو متغیر برآورد شده که نتایج آن در جدول (۶) آمده است.

بر اساس این جدول، ملاحظه می گردد که در بیضاء بین ظرفیت پس انداز روستایی و سطح زیر کشت رابطه ای مستقیم وجود دارد. ضریب مربوط به متغیر سطح زیر کشت نشان می دهد که با افزایش یک واحد سطح زیر کشت، APS به اندازه ۰/۱۳۵ واحد افزایش می یابد. میزان R^2 نیز نشان می دهد که متغیر سطح زیر کشت، حدود ۱/۵۸ درصد دگرگونی ظرفیت پس انداز روستاییان را توجیه می نماید. میزان R^2 پایین، بیانگر این مطلب مهم است که ظرفیت پس انداز روستاییان، اگر چه با سطح زیر کشت رابطه مستقیمی دارد، اما عوامل و منابع درآمدی مختلفی در روستاها مانند قالببافی، دامداری، کار در خارج از مزرعه و ... وجود دارند که بر روی ظرفیت پس انداز روستاییان اثر می گذارند.

در فیروزآباد نیز رابطه بین این دو متغیر مثبت است. به عبارت دیگر، با افزایش سطح

زیر کشت، APS نیز افزایش می یابد. به طوری که، با افزایش سطح زیر کشت به اندازه یک واحد، APS به اندازه ۰/۱۱۹ واحد افزایش می یابد. میزان R^2 نیز نشان می دهد که ۵/۰۴ درصد از دگرگونیهای APS توسط سطح زیر کشت توجیه می گردد.

مقایسه ضریب متغیر سطح زیر کشت در بیضاء و فیروزآباد نشان می دهد که در بیضاء تأثیر متغیر سطح زیر کشت بر روی APS، بیش از فیروزآباد است. بنابراین، می توان نتیجه گرفت که در فیروزآباد فرصتهای شغلی بیشتری وجود دارد که می تواند بر روی درآمد روستاییان و به تبع آن بر روی APS تأثیر داشته باشد. به عبارت دیگر، در فیروزآباد، درآمد کل بدست آمده از مشاغل دیگر، نقش بیشتری به عنوان مکمل بر روی ظرفیت پس انداز روستاییان دارد. R^2 بالاتر در فیروزآباد این مطلب را تأیید می نماید.

بر اساس اطلاعات جدول ملاحظه می گردد که رابطه بین APS و سطح زیر کشت برای کل نمونه ها مستقیم است. بنابراین، به طور کلی می توان نتیجه گرفت که بین سطح زیر کشت و ظرفیت پس انداز روستاییان رابطه مثبتی وجود دارد. به عبارت دیگر، روستاییانی که دارای سطح زیر کشت پایین تری می باشند، ظرفیت پس اندازی کمتری دارند. ضریب مربوطه نشان می دهد که با افزایش سطح زیر کشت به اندازه یک واحد، ظرفیت پس انداز به اندازه ۰/۱۳۳ واحد افزایش می یابد. R^2 نیز نشان می دهد که ۲/۳۹ درصد از انحراف تغییرات APS توسط سطح زیر کشت توجیه می گردد. مقدار آماره دوربین - واتسون، فرض عدم وجود پدیده خودهمبستگی را بین جملات اختلال هر سه رگرسیون تأیید می نماید.

۷) سپرده های روستاییان در بانکها

میانگین سپرده های روستاییان در بانکهای مختلف در سالهای ۱۳۷۳ و ۱۳۷۴ در جدول (۷) ارائه گردیده است. بر اساس این جدول ملاحظه می گردد که در بیضاء، طی سالهای ۱۳۷۳ و ۱۳۷۴، به ترتیب بانک کشاورزی رتبه دوم و سوم و بانک صادرات و ملت رتبه اول را در جذب سپرده های مردمی کسب نموده اند. بنابراین، موفقیت بانک ملت بسیار چشمگیر بوده است. به طوریکه از رتبه سوم در سال ۱۳۷۳ به رتبه اول در سال ۱۳۷۴

جدول شماره (۳): تأثیر منابع درآمدی روستاییان بر روی تمایل متوسط و نهایی به پس انداز

کل		فیروزآباد		بیضا		منابع درآمدی
MPS	APS	MPS	APS	MPS	APS	
۰/۳۲۱	۰/۳۲۲	۰/۲۰۴	۰/۲۲۷	۰/۷۲	۰/۳۷۱	کشاورزی
۰/۲۳۶	۰/۳۱۵	۰/۱۷	۰/۱۸۵	۰/۸۱۳	۰/۳۸۲	کشاورزی - دامداری
-	۰/۱۴۹	-	۰/۱۴۹	-	-	کشاورزی - دامداری - مزدبگیری خصوصی
-	۰/۱۹۸	-	۰/۱۹۸	-	۰/۱۹۹	کشاورزی - صنایع دستی - دامداری
-	۰/۱۵	-	۰/۲۷۸	-	۰/۰۲۳	مزدبگیری خصوصی
-	۰/۱۶۸	-	۰/۰۱۳	-	۰/۲۴۶	دامداری
-	۰/۲۳۵	-	۰/۱۵۷	-	۰/۳۷۴	کشاورزی - مزدبگیری خصوصی
-	۰/۲۱۸	-	۰/۲۳۷	-	۰/۳۴۹	کشاورزی - صنایع دستی
-	۰/۲۶۹	-	۰/۲۳۷	-	۰/۱۸۲	کشاورزی - مزدبگیری عمومی
-	۰/۱۸۹	-	۰/۱۸۹	-	-	کشاورزی - دامداری - صنایع دستی - مزدبگیری خصوصی

مأخذ: داده‌های بررسی

جدول شماره (۴): رابطه بین APS و سطح زیر کشت

d	F	R ²	متغیر مستقل		مناطق
			X	C	
۲/۰۴۶	۴/۸۲***	۰/۰۱۵۸	۰/۰۱۳۵ (۱/۳۵)*	۰/۲۵۹ (۳/۰۷۵)***	بیضا
۱/۸۳۲	(۴/۵۱)***	۰/۰۵۰۴	۰/۰۱۱۹ (۲/۲۱۴)**	۰/۱۱۸ (۲/۴۷۵)***	فیروزآباد
۱/۹۴۹	(۴/۹۱۵)***	۰/۰۲۳۹	۰/۰۱۳۳ (۲/۲۱۷)**	۰/۱۹۵ (۳/۸۴۴)***	کل

اعداد داخل پرانتز مقدار آماده ۴ را نشان می‌دهد.

* معنی دار در سطح ۱۰ درصد

** معنی دار در سطح ۵ درصد

*** معنی دار در سطح ۱ درصد

مأخذ: نتایج بررسی

ارتقاء یافته است.

در فیروزآباد در هر دو سال، بانک کشاورزی رتبه آخر (هفتم) و بانکهای تجارت و مسکن به ترتیب در سالهای ۱۳۷۳ و ۱۳۷۴، مقام اول را در جذب سپرده های مردمی کسب نموده اند.

اطلاعات مربوط به کابل نمونه تحت بررسی، نشان می‌دهد که طی سالهای ۱۳۷۳ و ۱۳۷۴، به ترتیب بانک مسکن و ملت رتبه اول و بانک کشاورزی رتبه هفتم را کسب

نموده‌اند. بنابراین، جدول نشان می‌دهد که بانک ملت جهشی در جذب سپرده‌ها داشته است. به طوری که از رتبه پنجم در سال ۱۳۷۳ به رتبه اول در سال ۱۳۷۴ رسیده است. همچنین، به استثنای بانکهای ملت و کشاورزی در سایر بانکها، میزان سپرده‌ها طی سالهای ۷۳-۱۳۷۴ کاهش را نشان می‌دهد. نتیجه دیگر آنکه، تمامی بانکهای تجاری رقیب بانک کشاورزی محسوب می‌گردند. مقایسه اطلاعات پس‌اندازی بیضاء و

فیروزآباد نشان می‌دهد که (۱) روستاییان بیضاء تنها در بانکهای کشاورزی، ملت، صادرات و ملی پس انداز می‌نمایند. زیرا تنها این ۴ بانک در منطقه حضور گسترده دارند. در حالی که در فیروزآباد، بانکهای تجارت و مسکن و سپه نیز فعالیت دارند. (۲) در سال ۱۳۷۴، میزان سپرده‌های روستاییان بیضاء در بانکهای ملی، کشاورزی، ملت و صادرات بیش از فیروزآباد بوده است و در سایر بانکها در فیروزآباد بالاتر بوده است. (۳) در سال

جدول شماره (۴): ظرفیت پس انداز روستاییان در گروههای شغلی و درآمدی گروههای شغلی

گروههای درآمدی (اصولاً همراز زنان)	کشاورزی					کشاورزی و دامداری					کشاورزی دامداری و دامداری					کشاورزی و دامداری					
	کشاورزی	صنایع دستی	مزدگیری عمومی	کشاورزی	صنایع دستی	مزدگیری خصوصی	کشاورزی	صنایع دستی	مزدگیری خصوصی	کشاورزی	صنایع دستی	مزدگیری خصوصی	کشاورزی	صنایع دستی	مزدگیری خصوصی	کشاورزی	صنایع دستی	مزدگیری خصوصی	کشاورزی	صنایع دستی	مزدگیری خصوصی
۰/۱۹۵	-	-	-	۰/۱۹۵	۰/۲۲۷	۰/۸۵	۰/۲	۰/۲۱	-	-	-	۰/۲۸	۰/۱۹۴	-	-	۰/۲۶	۰/۲۶	۰/۲۶	۰/۲۶	۰/۲۶	۰/۲۶
۰/۲۰۲	-	۰/۲۳	۰/۲۳	۰/۱۱۹	۰/۴۹۲	۰/۱۱۹	۰/۲	۰/۴۹۷	۰/۲	۰/۲۳	۰/۲	۰/۲۳۹	۰/۲۳۹	-	-	۰/۲۰۳	۰/۲۰۳	۰/۲۰۳	۰/۲۰۳	۰/۲۰۳	۰/۲۰۳
۰/۳۸۲	-	-	-	۰/۵۸	۰/۱۳۲	۰/۵۸	-	۰/۳	-	-	-	۰/۳۲۶	۰/۳۲۶	-	-	۰/۳۲۶	۰/۳۲۶	۰/۳۲۶	۰/۳۲۶	۰/۳۲۶	۰/۳۲۶
۰/۱۹	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۹	-	-	-	۰/۹	۰/۹	۰/۹	۰/۹	۰/۹	۰/۹
۰/۲۵۳	۰/۲۹	۰/۱۵	۰/۱۵	۰/۱۱۷	۰/۱۲۶	۰/۱۱۷	۰/۵۵	۰/۸۸	۰/۵۵	۰/۵۵	۰/۲۷۸	۰/۲۳۶	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۶	۰/۲۳۶	۰/۲۳۶	۰/۲۳۶	۰/۲۳۶	۰/۲۳۶	۰/۲۳۶
۰/۵۵۶	۰/۲۵	۰/۲۳۳	۰/۲۳۳	۰/۸۰۸	۰/۸۸۲	۰/۸۰۸	۰/۳۹	۰/۲۰۵	۰/۳۹	۰/۳۹	۰/۲	۰/۱۰۱	۰/۱۰۵	۰/۱۰۵	۰/۱۰۱	۰/۱۰۱	۰/۱۰۱	۰/۱۰۱	۰/۱۰۱	۰/۱۰۱	۰/۱۰۱
۰/۱۹۷	-	-	-	۰/۸۵	۰/۲۲۷	۰/۸۵	۰/۲	۰/۲۱	۰/۲	۰/۲۱	-	۰/۲۹	۰/۱۹۴	-	-	۰/۲۹	۰/۲۹	۰/۲۹	۰/۲۹	۰/۲۹	۰/۲۹
۰/۳۴۵	۰/۳۹	۰/۱۱۶	۰/۱۱۶	۰/۱۶۸	۰/۲۴۸	۰/۱۶۸	۰/۵۲	۰/۲۹۲	۰/۵۲	۰/۵۲	۰/۲۷۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸
۰/۲۴۵	۰/۲۹	۰/۲۳۳	۰/۲۳۳	۰/۲۱	۰/۱۵۷	۰/۲۱	۰/۳۹	۰/۳	۰/۳۹	۰/۳	۰/۲	۰/۲۳۸	۰/۲۳۱	۰/۲۳۱	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸

جدول شماره (۵): تمایل متوسط به پس انداز در روستاییان

اندازه مزرعه (هکتار)	بیضاء (میل متوسط به پس انداز)			فیروزآباد (میل متوسط به پس انداز)			کل (میل متوسط به پس انداز)		
	کشاورزی	تجاری	کل	کشاورزی	تجاری	کل	کشاورزی	تجاری	کل
< ۶	۰/۱۸۴	۰/۱۰۴	۰/۳	۰/۱۱۸	۰/۰۴۷	۰/۱۳۶	۰/۱۱۱	۰/۱۰۵	۰/۲۱۶
>= ۶ و < ۱۲	۰/۲۲۷	۰/۱۱۲	۰/۳۶	۰/۲	۰/۱۵۷	۰/۱۸۷	۰/۱۳۶	۰/۱۳۶	۰/۲۷۲
>= ۱۲	۰/۱	۰/۳۵۶	۰/۴۷۷	۰/۰۱۹	۰/۴۲۷	۰/۴۷۹	۰/۲۳۱	۰/۲۲۹	۰/۴۶۰

ماخذ: نتایج بررسی

۱۳۷۳، میزان سپرده‌های بانکهای کشاورزی و ملی در بیضاء بیش از فیروزآباد و در سایر بانکها در فیروزآباد بیش از بیضاء بوده است. (۴) روستاییان هر ساله، بخش ثابتی از درآمدهای خود را پس‌انداز می‌نمایند. جدول نشان می‌دهد که میانگین پس‌انداز روستاییان طی سالهای ۱۳۷۳ و ۱۳۷۴، به ترتیب $۱۹۸۶۹۸۶/۳$ و $۱۸۵۸۰۱۵/۸$ ریال بوده است که رقم قابل توجهی می‌باشد. میزان آن برای سال ۱۳۷۴ در بانک کشاورزی، $۱۳۰۴/۳$ ریال تعیین گردیده است.

ج) نگرشی بر دیدگاه روستاییان در ارتباط با دلایل پس‌انداز در بانکهای تجاری

دیدگاه روستاییان در باره دلایل سپرده گذاری در بانکهای تجاری در جدول (۸) ارائه گردیده است. بر اساس این جدول در بیضاء و فیروزآباد، قوی بودن خدمات بانکی بانکهای تجاری، به عنوان مهمترین دلیل سپرده گذاری مطرح گردیده است. در بیضاء پرداخت زودتر وام، را حتی پرداخت وام، پرداخت وامهای بلندمدت به عنوان دلایل بعدی مطرح گردیده است. در حالیکه در فیروزآباد، سرعت بالای عملیات بانکی اعطای وامهای بلندمدت، اعتبار بالا در شبکه بانکی به عنوان عوامل مهم بعدی عنوان شده‌اند.

اطلاعات مربوط به کل روستاییان تحت بررسی نشان می‌دهد که عواملی همانند قوی بودن خدمات بانکی (۱۶ درصد)، اعتبار بالا در شبکه بانکی (۹/۱ درصد)، سرعت بالای عملیات بانکی (۸/۹ درصد)، اعطای وامهای بلندمدت (۸ درصد) و برخورد مناسب با مشتری (۷/۲ درصد) جزو مهمترین عوامل مؤثر بر گرایش حساب و سپرده گذاری در بانکهای تجاری عنوان گردیده است. سایر عوامل از درجه اهمیت کمتری برخوردار می‌باشند. نتایج این بخش، می‌تواند راهنمای مناسبی برای بانک کشاورزی باشد تا با در نظر گرفتن این عوامل، میزان جذب سپرده‌های روستایی را افزایش دهد.

■ خلاصه و نتیجه گیری

با هدف بررسی ساختار ظرفیت پس‌انداز روستایی، مطالعه‌ای بر روی ۲۰۲ سپرده‌گذار روستایی استان فارس در سال ۱۳۷۵ صورت پذیرفت. نتایج بدست آمده از این بررسی نشان می‌دهد که در استان فارس (۱) مردم

حدود ۲۸/۴ درصد از درآمد خود را در بانکها و نهادهای مالی پس‌انداز کرده‌اند. (۲) با افزایش درآمد، ظرفیت پس‌انداز در بانکها افزایش نمی‌یابد. (۳) در هر گروه درآمدی با افزایش تنوع شغلی، ظرفیت پس‌انداز افزایش نمی‌یابد. (۴) رابطه مستقیمی بین ظرفیت پس‌انداز و اندازه مزرعه وجود دارد. (۵) کشاورزان تمایل بیشتری به پس‌انداز در بانکهای تجاری دارند.

با توجه به ظرفیت پس‌انداز بالا در روستاهای فارس، بانک کشاورزی باید با انجام برنامه ریزی های اصولی در جهت جذب این پس‌اندازها و تشویق سپرده‌گذاران به پس‌انداز در بانک کشاورزی (و در واقع تغییر گرایش آنها از سمت بانکهای تجاری به سمت بانکهای کشاورزی) اقدام نماید تا در نهایت، پس‌انداز روستاییان صرف توسعه روستا و بخش کشاورزی گردد. پاره‌ای از این اقدامات عبارتند از:

- ۱) افزایش نرخ سود سپرده بانکی حداقل ۱ تا ۲ درصد بالاتر از نرخ سود بانکهای تجاری بویژه برای شعب روستایی به منظور جلوگیری از مهاجرت پس‌انداز روستاییان به شهر و جذب آن توسط بانکهای تجاری
- ۲) بانک کشاورزی برای جذب بیشتر سپرده‌های مردمی، می‌تواند از برنامه‌های زیر استفاده نماید:
 - الف) ایجاد شعبه های سیار روستایی
 - ب) تعیین "روز پس‌انداز" در هر سال برای روستاییان به همراه پادشاهی ویژه
 - ج) تسریع در عملیات بانکی
 - د) پرداخت وامهای بالا و بلندمدت
 - ه) افزایش تعداد شعبه‌های روستایی
 - و) برخورد مناسب با مشتریان
 - ز) ارائه خدمات نوین بانکی به مشتریان
- ۳) از جمله سیاستهایی که بانک می‌تواند با ایجاد انگیزه در کارکنان خود تعقیب نماید، تعیین سقف پس‌انداز برای شعب مختلف هر استان می‌باشد. به این صورت که، هر ساله سقفی را برای این شعب تعیین نموده و در صورت تجاوز از آن، کارکنان شعبه های مورد نظر در استانها از طریق پادشاهی ویژه مورد تشویق قرار گیرند.

۴) با توجه به رابطه مثبت بین سطح زیر کشت و ظرفیت پس‌انداز روستاییان، برای کاهش هزینه‌های تولید، افزایش درآمد و پس از آن افزایش پس‌انداز، یکپارچه سازی اراضی و ایجاد تعاونیهای تولید کشاورزی توصیه

می‌گردد.

۵) با توجه به بالا بودن ظرفیت پس‌انداز در گروههای شغلی کشاورزی، کشاورزی دامداری و کشاورزی - صنایع دستی توصیه می‌گردد برنامه های آینده ترویج بر محورهای گفته شده بالا متمرکز گردد، تا پس‌انداز، بتواند به عنوان ابزار توسعه عمل نماید.

■ منابع

- ۱- قربانی، محمد. (۱۳۷۵). ظرفیت پس‌انداز و سازه‌های مؤثر بر پس‌انداز روستاییان در استان فارس. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شیراز.
- ۲- قربانی، محمد. (۱۳۷۶). کارایی اعطای وام به کشاورزان: هزینه های پنهان وام. جهاد، شماره ۲۰۳-۲۰۲، ۵۰-۵۶.
- 3- Ahn, C.Y., D.W. Adams and Y.K.Rao. (19/9); Rural household saving in the republic of Korea, 1962-76, "Journal of development economics", 4:53-75.
- 4- Burney, N.A. and M. Akmal (1991), "Food Demand in Pakistan: An application of the extended linear expenditure system", Journal of Agricultural economics", 42: 94-185.
- 5- Desai, B.M. and O.K. Desai (1971). "Potentializites for mobilizing investible funds in developing agriculture", Unpublished study Ahmedabad center for management in agriculture, Indian Institute of Managemetrn.
- 6- Diwan, R.K. (1968). "The effect of price on savings", Economic development and cultural change, 16: 432-39.
- 7- Goldberger, A.S. (1964). "Econometric theory", NewYork: J. Wiley and sons.
- 8- Igben, M.S. and S.O. Akande, (1988), "Propensity to save among nigerians: The rural-urban dichotomy and its implication for rural-urban migration phenomenon", Saving and development, 1:5-87.
- 9- Kahlon, A.S. and H. Singh Bal. (1971), "Factors associated with farm and family investment pattern in Ludhianan (Punjab) and Hissar (Haryana) Districts", 1966-67 through 1967-70,

جدول شماره (۷): میانگین سپرده‌های روستاییان در بانکهای مختلف

رتبه	کل				فیروزآباد				بیضاء				
	۱۳۷۴	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۳	۱۳۷۴
۷	۸۵۹۲۱۷/۶۲	۸۴۴۷۶/۴۸	۲۰۷۴۲۳/۸	۲۰۳۹۳۳/۸	۲۰۷۴۲۳/۸	۲۰۳۹۳۳/۸	۱۳۰۱۳۰۴/۴	۱۲۷۹۳۹۱/۹	۱۳۰۱۳۰۴/۴	۱۲۷۹۳۹۱/۹	۱۳۰۱۳۰۴/۴	۱۲۷۹۳۹۱/۹	۱۳۰۱۳۰۴/۴
۱	۱۵۹۲۸۵۲/۹	۱۴۱۶۹۷/۴	۱۳۹۸۸۸۸/۹	۲۲۷۷۷۷/۸	۱۳۹۸۸۸۸/۹	۲۲۷۷۷۷/۸	۱۶۶۲۶۸۰	۱۱۲۴۶۸۱/۳	۱۶۶۲۶۸۰	۱۱۲۴۶۸۱/۳	۱۶۶۲۶۸۰	۱۱۲۴۶۸۱/۳	۱۶۶۲۶۸۰
۵	۱۱۳۳۲۱۴/۳	۱۴۴۹۰۴۷/۶	۸۸۷۵۰۰	۱۶۳۴۴۴/۴	۸۸۷۵۰۰	۱۶۳۴۴۴/۴	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۱۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۱۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۱۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰
۶	۱۱۰۰۵۸۹/۷	۱۳۲۰۰۰۰	۹۲۷۳۶۸/۲۲	۹۰۷۸۹۴/۷۴	۹۲۷۳۶۸/۲۲	۹۰۷۸۹۴/۷۴	۱۴۵۰۰۰۰	۲۱۰۳۰۰۳	۱۴۵۰۰۰۰	۲۱۰۳۰۰۳	۱۴۵۰۰۰۰	۲۱۰۳۰۰۳	۱۴۵۰۰۰۰
۴	۱۴۶۶۵۰	۱۸۲۶۵۰	۱۴۶۶۵۰	۱۸۲۶۵۰	۱۴۶۶۵۰	۱۸۲۶۵۰	-	-	-	-	-	-	-
۲	۱۵۱۷۳۰۷/۷	۱۷۸۰۰۰۰	۱۵۱۷۳۰۷/۷	۱۷۸۰۰۰۰	۱۵۱۷۳۰۷/۷	۱۷۸۰۰۰۰	-	-	-	-	-	-	-
۳	۱۵۰۸۵۷۱/۴	۲۴۴۲۸۵۷/۱	۱۵۰۸۵۷۱/۴	۲۴۴۲۸۵۷/۱	۱۵۰۸۵۷۱/۴	۲۴۴۲۸۵۷/۱	-	-	-	-	-	-	-
میانگین	۱۸۵۸۰۱۵/۸	۱۹۸۶۹۸۶/۳	۱۴۸۲۹۱۹/۵	۱۹۰۰۱۸۳/۹	۱۴۸۲۹۱۹/۵	۱۹۰۰۱۸۳/۹	۲۱۷۹۰۷۱/۹	۲۰۸۸۹۳/۵	۲۱۷۹۰۷۱/۹	۲۰۸۸۹۳/۵	۲۱۷۹۰۷۱/۹	۲۰۸۸۹۳/۵	۲۰۸۸۹۳/۵

منبع: داده‌های بررسی

Unpublished report ludhiana, department of economics and sociology, Punjab agricultural university, n.d. p.116.

10- Kelly, A.C. (1976). "Saving, demographic change and economic development", Economic development and cultural change, 24: 830-40.

11- Lee, H.L.(1971), "Household saving in west Malaysia and the problem of financing economic development", Monograph series on Malaysian economic affairs, (Kuala Lumpur: Faculty of economic and administration, university of Malayas), 15: 54-7.

12- Liuch, C. and R.A. Powel (1977), "Patterns in household demand and saving", Oxford university press, NewYork.

13- Liuch, C., R.A. Powel and R.A. Williams. (1973), Consumer Demand system and aggregate, "Consumption in the U.S.A.: an application of the extended linear expenditure system", Canadian Journal of economics", 8:25-9.

14- Noda, T. (1970), "Saving of farm household", Agriculture and economic growth, Tokyo: University of Tokyo press.

15- Ong, M.M.L., D.W. Adams and L.G. Singh. (1976), "Voluntary rural saving capacities in Taiwan, 1960-70", American Journal of agricultural economic, 58:578-82.

16- Snyder, D.W. (1974), "Econometric studies of household saving behavior in developing countries: A survey", Journal of development studies, 10: 139-53.